

Sapatin lepo

”Kuutena päivänä viikossa tehtäköön työtä, mutta seitsemäs päivä on sapatti, lepopäivä, pyhä kokouspäivä. Silloin ette saa tehdä mitään työtä, sillä sen päivän tulee olla Herran sapatti, missä sitten asuttekin.” (3. Moos. 23:3.)

Avaintekstit:

- 1. Moos. 1:26, 27;
- 1. Moos. 9:6;
- 2. Piet. 2:19;
- Room. 6:1–7;
- 2. Moos. 19:6;
- Joh. 5:7–16.

Kuulemme kaikenlaisia argumentteja seitsemännen päivän sapatin viettämistä vastaan, emmekö vain? Perusteita on monenlaisia: että Jeesus siirsi sapatin sunnuntaille tai lakkautti sapatin kokonaan, tai että Paavali lakkautti sen tai että apostolit vaihtoivat seitsemännen päivän sapatin sunnuntaille ylösnousemuksen kunniaksi ja niin edelleen. Viime vuosina jotkin perusteista ovat muuttuneet hioutuneemmiksi, kun sanotaan esimerkiksi, että Jeesus on meidän sapatin lepomme, eikä meidän siksi tarvitse pitää seitsemättä päivää tai mitään muutakaan päivää pyhänä. Ja sitten on aina olemassa tuo hyvin outo väite, että lepäämällä seitsemäntenä päivänä me jotenkin pyrkisimme ansaitsemaan taivaspaikkaa.

Toisaalta jotkut kristityt ovat alkaneet kiinnostua enemmän levon ajatuksesta ja lepopäivästä, ja vaikka he väittävät, että tuo päivä on sunnuntai tai ettei päivällä ole väliä, he ovat kuitenkin huomanneet raamatullisen levon käsitteen ja ymmärtävät, miksi se on tärkeä.

Jumalan moraalilaki on Raamatun mukaan ikuinen. Kuuliaisuus neljännelle käskylle sellaisena kuin se on, ei ole sen enempää pyrkimystä ansaita taivaspaikkaa kuin viidennen, kuudennen, ensimmäisen tai minkä muun tahansa käskyn noudattaminen.

Tällä viikolla tarkastelemme lähemmin sitä lepoa, jonka Jumala on antanut meille sapattikäskyssä ja sitä, miksi se on tärkeää.

SAPATTI JA LUOMINEN

Kymmenestä käskystä neljäs on ainoa, joka alkaa verbillä ”muista”. Käskyissä ei sanota: ”Muista, ettet saa varastaa” tai ”Muista, ettet saa himoita”. Muistaminen edellyttää menneisyyttä – että menneisyydessä on tapahtunut jotakin, mitä tulisi muistaa. Kun muistamme, me luomme mielessämme yhteyksiä menneisyyteen, ja käsky ”Muista pyhittää lepopäivä” vie ajatuksemme suoraan takaisin luomisviikolle.

Lue 1. Moos. 1:26, 27 ja 1 Moos. 9:6. Mitä jakeet opettavat siitä, kuinka erityisiä me ihmiset olemme ja kuinka radikaalisti erilaisia olemme muista Jumalan luoduista maapallollamme? Miksi on tärkeää ymmärtää tämä ratkaiseva ero?

Kun muistamme luomisen, muistamme, että meidät on luotu Jumalan kuviksi. Näin ei ole sanottu mistään muusta luodusta. On selvää, että ihmiset ovat täysin erilaisia olentoja kuin planeetan muut olennot, riippumatta siitä, kuinka paljon yhteistä DNA:ta meillä on joidenkin eläinten kanssa. Vastoin yleisiä myyttejä emme ole vain pitkälle edistyneitä apinoita tai alkutasoa korkeammalle kehittyneitä kädellisiä. Jumalan kuviksi luotuina olemme ainutlaatuisia kaikkiin muihin olentoihin nähden, jotka Jumala tähän maailmaan loi.

Miten luomiskertomus muistuttaa meitä suhteestamme muuhun luomakuntaan? 1. Moos. 2:15, 19.

Kun tajuamme, että Jumala loi myös meidän maailmamme, saamme muistutuksen vastuustamme luomakuntaa kohtaan. Meidän tulee ottaa luomakunta valtaamme. Se ei tarkoita luomakunnan riistämistä. Meidän tulee hallita Jumalan sijaisina ja olla samankaltaisessa vuorovaikutuksessa luonnon kanssa kuin Jumala olisi.

Synti on kyllä pilannut ja sekoittanut kaiken, mutta maailma on silti yhä Jumalan luomakunta, eikä mikään anna meille oikeutta riistää sitä, varsinkaan muiden ihmisten tappioksi, kuten niin usein tapahtuu.

Sapatti on muistomerkki Jumalasta Luojana. Millä tavoin sen viettäminen auttaa meitä tiedostamaan paremmin tarpeemme huolehtia hyvin ympäristöstämme?

VAPAUDEN JUHLIMISTA

Sapatti viittaa muuhunkin kuin vain luomispäiviin. Kun kymmenen käskyä esitetään toiseen kertaan, Mooses viittaa Israelin 40 vuoteen erämaassa. Tällä kertaa esittelylause, jossa kerrotaan syy sapatin pitämiselle pyhänä, ei viittaakaan luomiseen vaan Egyptin orjuudesta ja sorrosta vapautumiseen (5. Moos. 5:12-15).

Vaikka emme enää olekaan Egyptin orjia, saatamme kaikki kohdata toisenlaista orjuutta, joka on kuitenkin yhtä sortavaa.

Millaisia orjuuden muotoja kohtaamme tänä päivänä? Lue 1. Moos. 4:7; Hepr. 12:1 ja 2. Piet. 2:19.

Sapatti on vapauden juhlimista kaikesta, mikä pitää meidät orjuudessa. Sapattina saamme muistutuksen siitä, että meillä on vapaus synnistä Jumalan voimassa. Kyse on vapaudesta, jota emme ole itse ansainneet. Israelilaisten esikoislapset pelastuivat karitsan veren ansiosta, jota oli sivelty ovenpielelliin Egyptistä lähtöä edeltävänä iltana (2. Moos. 12). Meidätkin on pelastettu Karitsan veren kautta, ja nyt saamme kulkea vapaudessa, joka meillä on Kristuksessa.

Lue Room. 6:1-7. Miten Paavalin sanat voidaan liittää siihen, mitä meille on sapatissa annettu?

”Muista, että itse olit orjana Egyptissä, kun Herra, sinun Jumalasi, kohotti voimakkaan käsivartensa ja johdatti sinut sieltä pois.” (5. Moos. 5:15.) Jo pelkkä käskyn sanamuoto muistuttaa kansaa jälleen kerran siitä, että he pelastuivat Jumalan tekojen ja voiman ansiosta. Kuinka paljon herkemmin meidän kristittyinä tulisi huomata, että meidät on pelastettu synnistä yksin Kristuksen työn ansiosta?

Käskyssä kehoitetaan lepäämään pelastuksessa, jonka Jumala teoillaan on ansainnut meille. Meidät on vapautettu omista yrityksistämme saavuttaa vanhurskautta. Jumala on Luoja, ja voimme luottaa siihen, että hän luo meidät uudelleen ja vapauttaa meidät nytkin synnin orjuudesta, jos annamme hänen tehdä työtään meissä.

Millaisia kokemuksia sinulla on synnin orjuudesta? Kuinka voimme ottaa omaksemme lupaukset, jotka meille on annettu Jeesuksessa synnin orjuudesta vapautumisesta?

**MUUKALAI-
NEN,
JOKA
PORTEISSASI
ON**

Lue 2. Moos. 19:6. Mitä jae kertoo muinaisen Israelin asemasta? Ks. myös 1. Piet. 2:9.

Israel oli kutsuttu pois Egyptistä olemaan Jumalan liittokansa, jonka kautta evankeliumi olisi julistettu koko maailmaan, jos he olisivat pysyneet uskollisina. He olivat Jumalan erityisen huolenpidon kohteena, ja heille annettiin erityisiä etuoikeuksia mutta toisaalta myös erityistä vastuuta.

Lue 2. Moos. 23:12. Miten Jumala suhtautui Israelin kansaan kuulumattomiin?

Sapatin yleismaailmallisuus jää monilta huomaamatta. Yleisin virhe ajattelussa on, että sapatiti oli tarkoitettu vain juutalaisille. Virhe paljastuu lukemalla Raamatun ensimmäistä ja toista lukua. Jumala loi kaikki ihmiset, joten kaikkien tulisi muistaa sapatin päivä.

Meidän tulisi aina pitää mielessämme, mitä sapatiti edustaa meille, ja muistaa samalla, mitä se kertoo toisista ihmisistä. Suhteemme Luojaamme ja Lunastajaamme saa meidät näkemään toiset ihmiset uusin silmin. Sama Jumala, joka on luonut meidät, on luonut heidätkin. Sama Jumala, joka rakastaa meitä, rakastaa heitäkin. Sama Jumala, joka kuoli puolestamme, kuoli heidänkin puolestaan. Myös palvelijoille, muukalaisille ja jopa eläimille tulisi suoda sapatiti lepo (2. Moos. 20:10; 5. Moos. 5:14).

Paljonpuhuvaa on se, että sapatiti levosta saa nauttia myös muukalainen (5. Moos. 5:14), eli myös ne, jotka eivät (vielä) ole osallisia Israelille annetuista liittolupauksista. Ihmisiä, tai eläimiäkään, ei saisi koskaan riistää, sortaa eikä käyttää hyväksi. Joka viikko heprealaiset saivat vahvan muistutuksen (kuten mekin) siitä, kuinka paljon meillä on yhteistä toisten ihmisten kanssa. Silloinkin kun nautimme siunauksista ja etuoikeuksista, joita toisilla ei ole, meidän on muistettava, että olemme samaa ihmisperhettä, ja siksi meidän on kohdeltava toisia kunnioittavasti ja arvokkaasti.

Miten sapatinvietostasi voisi tulla siunaus niille, jotka eivät vietä sapatitiä? Miten voit käyttää sapatitiä toisille todistamiseen?

TOISTEN PALVELE- MINEN ON JUMALAN SAPATIN KUNNIOIT- TAMISTA

Uuden testamentin uskonnolliset johtajat olivat tehneet sapatin pitämisestä vaativaa taidetta. Sapatin pyhyys pyrittiin varmistamaan lukuisilla kielloilla ja säännöillä.

Mitään ei saanut sitoa tai avata siteistä, kahta langansäiettä ei saanut erottaa toisistaan, tulta ei saanut sammuttaa, esineitä ei saanut kuljettaa yksityisen ja julkisen tilan välillä, eikä julkisella paikalla saanut kuljettaa mitään tiettyä etäisyyttä pitemmälle.

Mistä Jeesusta syytetään Joh. 5:7-16?

Sivuuttaen Jeesuksen ihmeen, jolla hän vapautti miehen sairaudesta, johtajilla oli vain pakkomielle siitä, että parannettu kanto vuodettaan julkisella paikalla sapatina. Sen sijaan, että olisivat nähneet, miten ”sapatin herra” (Mark. 2:28) toimi tänä erityisenä päivänä, johtajat keskittyivät ylläpitämään omia sääntöjään. Meidän täytyy varoa, ettemme toimi samalla tavalla.

Miten Jes. 58:12-14 kuvailee Jumalan suunnitelmaa sapatin pitämiseksi?

Jumala ei halua tyhjänpäiväistä palvontaa eikä tekopyhää hiljentymistä. Hän haluaa nähdä kansansa olevan tekemisissä toisten kanssa, varsinkin sorrettujen ja syrjäytettyjen.

Jesaja tekee asian selväksi: ”Jos et polje tomuun sapatia etkä aja omia etujasi minun pyhänä päivänäni, jos nimität sapatia ilon päiväksi ja Herran pyhää päivää kunnian päiväksi, jos kunnioitat sitä niin, ettet kulje omilla asioillasi, et käy kauppaakaan etkä aja omia etujasi, silloin saat iloita Herrasta. Minä annan sinun kulkea kaikkien vuorten yli, ja olet saava elantosi isäsi Jaakobin perintömaasta. Näin on Herra puhunut.” (Jes. 58:13, 14.)

Omilla asioilla kulkeminen ja omien etujen ajaminen on sapatin tomuun polkemista. Ihmisten omat agendat eivät kuulu sapatin ihanteeseen, vaan meitä kutsutaan huomamaan ne, jotka kamppailevat, ovat vankeja, nälkäisiä ja alastomia, kulkevat pimeässä ja joiden nimiä ei muisteta. Sapatin tulisi johtaa meitä pois itsekkyydestämme. Sen tulisi saada meidät ajattelemaan enemmän toisia ja toisten tarpeita kuin itseämme ja omia tarpeitamme.

MERKKI SIITÄ, ETTÄ KUULUMME JUMALALLE

Toisen maailmansodan aikaan Englanti odotti Saksan hyökäystä. Kotisaaren puolustamiseen valmistauduttiin niin hyvin kuin kyettiin. Rannoille rakennettiin lisälinnoituksia. Teiden strategisiin kohtiin rakennettiin tiesulkuja. Sitten Englannin viranomaiset tekivät jotakin outoa. Hidastaakseen hämmentääkseen vihollista rautatiekyylit ja tienviitat poistettiin. Kiviin ja rakennuksiin kaiverrettiin merkkejä ei voitu poistaa, mutta ne peitettiin sementillä.

Merkit ovat tärkeitä. Ne ohjaavat ja osoittavat tietä. Ennen GPS-aikaa meillä oli aina kartat käytössä ja tarkkailimme merkkejä.

Mistä sapatti on merkinä? Lue 2. Moos. 31:13, 16, 17. Miten voimme soveltaa jakeita tähän päivään ja ihmisiin, jotka uskovat Jumalan lain pysyvyyteen?

Sanat oli osoitettu muinaiselle Israelille, mutta me, jotka kuulumme Kristukselle, olemme "Abrahamin jälkeläisiä" ja saamme "periä sen, mikä hänelle oli luvattu" (Gal. 3:29), ja sapatti on edelleen tänäkin päivänä merkki Jumalan ja hänen kansansa välillä. 2. Moos. 31. luku tähdentää, että sapatti on merkki Jumalan ikuisesta liitosta (2. Moos. 31:16, 17). Merkki auttaa meitä "tunnistamaan" Luojamme, Lunastajamme ja Pyhittäjämme. Se on kuin lippu, joka nostetaan joka seitsemäs päivä, ja se toimii meille muistutuksena, sillä meillä on taipumusta unohtaa.

Jumalan sapatti on jatkuvana muistutuksena alkuperästämmä, vapautuksestamme, kohtalostamme sekä velvollisuudestamme sorrettuja ja syrjittyjä kohtaan. Sapatti on niin tärkeä, että sen sijaan, että me menisimme sapatin luo, se tulee meidän luoksemme joka viikko ilman poikkeusta ikuisena muistutuksena siitä, keitä me olemme, kuka meidät on luonut ja mitä hän tekee hyväksemme nyt ja sitten, kun hän luo uuden taivaan ja uuden maan.

Pyhä Jumala kutsuu liittokumppaneitaan, ihmisiä, ottaamaan huomioon rytmien, joka hallitsee sitä, millä on oikeasti merkitystä: pelastavalla suhteella Luojan ja Lunastajan ja omille teilleen menneen luomakuntansa välillä. Joka viikko meitä kehoitetaan Jumalan arvovallalla astumaan lepoon, joka meille on annettu ilmaisena lahjana Kristuksessa. Hän on uskomme alkaja ja täydelliseksi tekijä ja "joka edessään olevan ilon vuoksi kärsi ristin" (Hepr. 12:2, RK 2012).

KERTAUS

Lisäaineistoa: ”Koko viikon ajan meidän on pidettävä sapat-ti mielessämme ja valmistauduttava viettämään se käskyn mukaisesti. Sapattia ei tule viettää ainoastaan siksi, että laki käsksee.” (TKK 54.)

”Koko taivas pitää sapatia mutta ei veltolla, toimeettomalla tavalla. Tuona päivänä tulisi sielumme kaiken tarmon olla liikkeellä, sillä eikö meidän ole määrä kohdata Jumala ja Kristus, Vapahtajamme? Saamme katsella häntä uskon silmin. Hän halajaa virvoittaa ja siunata jokaista.” (Pä 39.)

”Jumalalta vaaditaan sapatina vielä enemmän kuin muina päivinä. Hänen kansansa jättää silloin tavallisen työnsä ja käyttää aikansa mietiskelyyn ja rukoukseen. He pyytävät enemmän armonosoituksia häneltä sapatina kuin muina päivinä. He vaativat hänen erityistä huomiotaan. He anovat häneltä suurimpia siunauksia. Jumala ei odota sapatin päättymistä, ennen kuin hän suostuu näihin pyyntöihin. Taivaan työ ei koskaan lakkaa, eikä ihmisten tulisi koskaan levätä hyvän tekemisestä. Sapattia ei ole tarkoitettu hyödyttömän joutilaisuuden päiväksi. Laki kieltää maallisen työn Herran lepopäivänä; aherruksen, jolla ansaitsemme elatuksemme, on silloin lakattava, eikä sinä päivänä saa suorittaa mitään työtä, josta on ajallista nautintoa tai hyötyä. Niin kuin Jumala lakkasi luomistyöstään ja lepäsi sapatina ja siunasi sen, niin ihmisenkin on jätettävä jokapäiväisen elämän puuhut ja käytettävä nuo pyhät hetket terveelliseen lepoon, jumalanpalvelukseen ja hyviin töihin. Kristuksen työ, kun hän paransi sairaan, oli täysin sopusoinnussa lain kanssa. Se tuotti sapatille kun-niaa.” (4AO 172.)

Keskustelunaiheita:

1. Kuinka me kristityt voimme huolehtia luonnosta hyvin ilman, että meidän täytyy tehdä siitä poliittista asiaa?
2. Palveleminen alkaa ajatuksistamme. Miten voimme innokkaammin vaalia palvelevaa asennetta ympärillämme olevia ihmisiä kohtaan? Miten sapatit tarjoaa meille mahdollisuuden juuri tähän?
3. Joka sapatit meitä muistutetaan siitä, että Jumala on luonut ihmiskunnan. Sapatit auttaa meitä näkemään toiset ihmiset Jumalan näkökulmasta. Millä tavalla sapatit poistaa rodulliset, etniset ja sosioekonomiset erot ihmisten väliltä?